

Doğal Afet Sigortası

NASIL %100 OLUR?

Yıldırım GÜVEN
AFAD Uzmanı

Adı zorunlu deprem sigortası olarak geçmekte ise de sigorta, konut sahiplerinin inisiyatifine bırakılmış ve sigorta şirketleri aracılığı ile yaptırılan mecburu olmayan bir sigorta şeklindedir.

DASK Sigortası 1999 depremi sonrası Dünya Bankasının tavsiyesi ile ülkemize uygulanmaya başlamıştır. Kısaca zorunlu deprem sigortası olarak bilinen DASK isminde zorunlu denilmesine rağmen DASK oranı hiçbir zaman %100 oranını bulmamıştır. Son yıllarda DASK yaptıran hane sayısı %45 civarındadır.

Mevcut mevzuatta Doğal Afet sigortaları kapsamı içine sel, heyelan gibi depremden sonra en fazla can ve mal kaybına neden olan afetlerin de dahil olması için Bakanlar Kurulu kararı ile yapılabileceği ifade edilmekte ise de bugüne kadar bu afet türleri zorunlu sigorta kapsamına alınmamıştır.

Her ne kadar adı zorunlu deprem sigortası olarak geçmekte ise de sonuçta konut sahiplerinin inisiyatifine bırakılmış ve sigorta şirketleri aracılığı ile yaptırılan devletimizin bazı konularda zorlaması olsa bile (banka kredi su elektrik aboneli ve tapu işlemleri v.b.) mecburu olmayan bir sigorta şeklindedir.

Sistem evini yaptıran kişinin evinin yıkılması ve hasar görmesi durumunda zararının karşılanmasını kapsamaktadır.

Toplanan tutarın bir kısmı aracı sigorta kurumuna sigorta poliçe hizmet bedeli olarak bir kısmı ise uluslararası kuruluşlara sigorta yaptırılarak risklerin karşılanması üzerine kurulu bir sistemdir.

Bu sistem hasar sonucu ödemeye dayalı olup, afet öncesi iyileştirme risk azaltma binaların ve yapıların güçlendirilmesi konularını kapsamamaktadır. Bu durum sürdürülebilir ve kendini besleyen bir sistemin kurulmasını engelleyen bir yapı oluşturmaktadır.

Otomatik Doğal Afet Sigortası nasıl yapılabilir.

Bu sistemin yaygınlaştırılması için Doğal Afet Sigortaları kanununda yapılacak yasal değişiklikler ile **Otomatik Doğal Afet Sigortası ve kapsamı** genişletilmelidir.

Doğal Afet Sigortası (DASK) daha da geliştirilerek içine sel su baskını ve heyelan vb.

risk unsurlarını da kapsayacak şekilde tüm vatandaşların binalarının otomatik olarak **emlak vergisi içine dahil edilerek kaynağında otomatik olarak sigorta kapsamına alınması gerekmektedir.**

Bilindiği üzere daha önceki senelerde belediye emlak vergisi ile çevre vergisi ayrı tahsil edilirken zaman içinde Belediyelerde emlak vergisi ile birlikte tahsil edilmektedir. Doğal Afet Sigortası bedelleri de bu tür bir uygulama ile kolaylıkla otomatik tahsilata bağlanabilir.

Bu tür sistemle zorunlu Afet Sigortası bedeli emlak vergisi ile birlikte zorunlu tahsil edilmesi halinde tüm binaların tamamına %100 yakın kapsam içine alınacaktır.

Bu kapsam genişliği ile mutlak surette afete kalma riski olan birinci dereceden zarar göreceği belirle-

nen fay hattı, dere yatağı ve heyelan alanlarındaki bina ve yapıların yıkılması gerekmektedir.

Sigorta bedelleri belirlenirken m2 inşaat maliyeti göz önüne alınarak afete maruz kalma riski yüksek olan binalardan alınacak meblağ ile az riskli alanların sigorta bedellerinin aynı miktarda olmamasına özen gösterilmelidir. Bunun içinde her türlü afet risklerin coğrafi bilgi sistemi üzerinde gösterildiği risk haritaların ivedi oluşturulması gerekmektedir.

Harita üzerinde risk değerleri yüksek yerlerdeki bina ve yapıların sigorta bedelleri belirlenecek sigorta risk ücreti üzerinden tahsil edilmelidir.

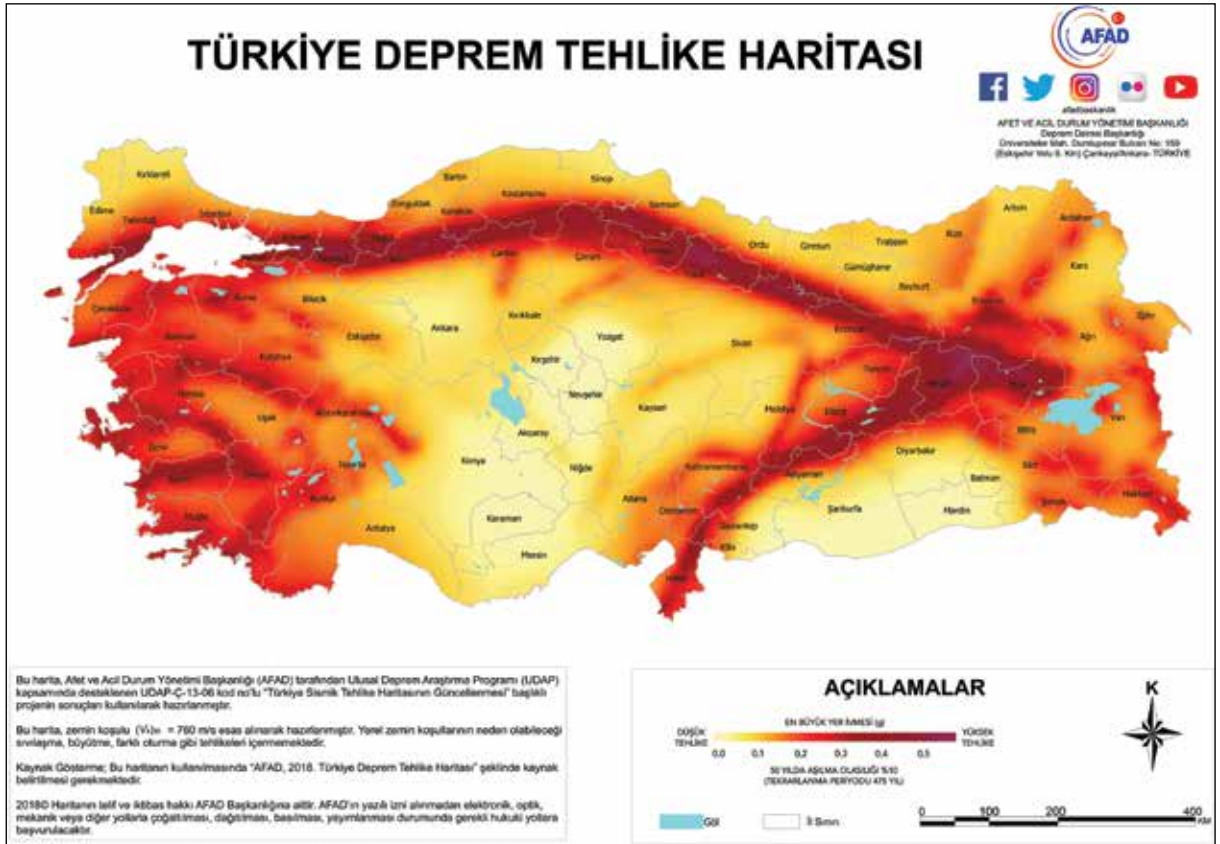
Mevcut durumda binanın rayiç bedeli değil inşaat m2 maliyeti göz önüne alınmaktadır. 100 bin TL'lik

bir ev ile 1 milyonluk bir evin sigorta bedeli aynı olmamalıdır. Afet riski, rayiç bedeli benzeri tehlikeleri göz önünde tutarak düşükten yükseğe göre aşamalı ödeme sistemi kurulmasında fayda olacaktır.

Zorunlu afet sigortasının yanında birde özel sigorta sistemi kurulabilir. Bu sistemin oluşması afetten veya diğer sebeplerden zarar gören konut, işyeri, fabrika gibi tesislerin belirlenen meblağ üzerinde değil rayiç bedeli üzerinden ödeme yapılması kullanıcılarca cazip hale getirilmelidir.

Vatandaşlarımız kendileri isterlerse ayrıca özel olarak bina ve yapılarını

her zaman özel sigorta firmalarına sigortalatabileceklerdir. Bu sistemi taşıtlara yapılan zorunlu trafik sigortası ve bunun yanında full kasko sigortası örneğindeki gibi düşünebiliriz.

Basit bir hesaplama ile bile toplanacak meblağın büyüklüğü aşağıdaki gibi ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde ortalama 20.000.000 ev olduğu düşünülürken hane başı ortalama deprem sigorta bedeli 250 TL olarak esas alındığında 20.000.000 ev X 250 TL = 5.000.000.000 TL civarında bir kaynak yıllık toplanmış olur.

Yine bu kapsamda 2019 yılı itibarıyla kabaca 1.880.000 bin esnaf ve sanatkar olduğu ve bunlara ait iş yeri olduğu düşünülürken her iş yeri için 2.000 TL ortalama sigorta bedeli bir fiyat çıkarsa 3.760.000.000 TL civarında bir yıllık esnaf ve sanatkarlara ait iş yerlerinden bir kaynak toplanmış olacak.

Yine ülkemizde Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu'ndan (OSBÜK) alınan verilere göre, bugün itibarıyla Türkiye'nin 80 şehrinde 325 organize sanayi bölgesi bulunuyor. Bu organize sanayi bölgelerinde yaklaşık 50 bin fabrika üretim yapıyor. 50.000 fabrika için ortalama 20.000 TL ortalama sigorta bedeli ile 1.000.000.000 TL bir kaynak toplanacaktır.

Görüldüğü gibi konut işyeri ve fabrika için **sadece depremi esas alan bir sigorta anlayışı ile toplanacak meblağ** yıllık **kaba bir hesapla** 9.760.000.000 TL olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bunun Amerika Doları Karşılığını da doları ortalama 1 Dolar = 5,900 TL kabul edelim.

9.760.000.000 TL / 5,9 TL = 1.654.237.288 Amerikan doları yıl-

lık bir ücret bu kapsamda toplanmış olunacaktır. Görüldüğü gibi kaba bir hesap ile yıllık 1.650.000.000 -1.700.000.000 dolarlık bir kaynak toplanmış olduğu ortadadır.

Yapılacak olan zorunlu afet sigortasının kapsamı sel ve heyelan vb. afet risklerini kapsamaması halinde toplanacak miktarın yüksek bir rakama ulaşacağı gibi rayiç bedelini de buna kattığımızda daha büyük rakamlara ulaşacağı ortadadır.

Kaynağında otomatikman zorunlu olarak tahsil edilen bu kaynak bir

kamu bankasındaki hesaba otomatik olarak toplanmalıdır.

Hesapta biriken kaynağın öncelikle afet öncesinde risk azaltma, zorunlu hallerde ise afet sonrasında yapısal iyileştirmede kullanılması sağlanmalıdır.

Bu hesaptaki paralardan afet öncesi risk azaltma faaliyetleri olarak okul, hastane, yurt, spor salonu, köprü, tünel, viyadük gibi altyapı vb. kamuya ait önemli tesislerde, kentsel dönüşümlerde depreme, sele ve heyelana karşı güçlendirme çabalarında kullanılır. Güçlendirilmiş olan bu yapılar afet sırasında ayakta kalacağından afet sonrası iyileştirme safhası çok daha kısa geçecektir. Böylelikle can ve mal kaybının asgari seviyeye alınarak yüklenilecek risk azaltılmış olacaktır.

Bir kamu bankasının hesabında toplanan paralar Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ve il müdürlüklerinin uygun göreceği afet öncesi yapısal iyileştirme ve güçlendirme projelerinde, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı aracılığıyla afet kapsamında yapılması gereken konutlarda veya Toplu Konut İdaresi aracılığıyla kentsel dönüşüm esnasında vatandaşlara 20 yıl süreli **(faizsiz) 2 yıl ödemesiz 18 yılda geri ödemesiz olarak aynı afet konutlarındaki vatandaşlarımıza tanınan ödeme**

Yapılacak olan zorunlu afet sigortasının kapsamı sel ve heyelan vb. afet risklerini kapsamaması halinde toplanacak miktarın yüksek bir rakama ulaşacağı gibi rayiç bedelini de buna kattığımızda daha büyük rakamlara ulaşacağı ortadadır.

imkânları gibi veya enflasyona endeksli olarak kredi olarak da kullanılabilir.

Böylelikle kendi kendini besleyen dönüşümlü bir sistem yıllar içinde oluşmuş olacaktır. Zaten devletimizde dikey mimariden yatay mimariye geçiş hazırlıklarına başlamış durumdadır.

Kamu binaları bu kaynaklardan sağlaştırdığı için Afet sonrası konteyner kent, seyyar hastane, seyyar okul ve çadır kent vs. masraflar en minimize ye çekilmiş olacaktır.

Yıkılan bina sayısı azalacağından vatandaşlarımız afetin etkisini en kısa sürede atlatacaklardır.

Afet olmadan da yapısal sorunları olan binaların güçlendirilmesinde ve kuvvetlendirmesi için bu kaynaktan vatandaşa enflasyona endeksi 20 yıl vadeli kredi açılabilir.

Neden Kaynağında otomatik tahsilat Yapılmalıdır?

Bildiği üzere, normal koşullarında DASK (Doğal Afet Sigortası) olmayan vatandaşlarında oluşan Afetlerde mağdur olmaması için çıkarılan muafiyetlerle Devletimiz zaten konut yapıp kendilerine 20 yıl vadeli olarak vermekte evini yapana yardım kapsamında öde-

DASK Sigortası 1999 depremi sonrası ülkemize girmiş olmasına rağmen DASK oranı hiçbir zaman %100 oranını bulmamıştır.

melerde bulunmakta olduğundan DASK kapsamında olmayan vatandaşlarda kapsamdaymış gibi uygulamada muamele görerek ev sahibi olmaktadır.

Bu sitemin kurulmasından sonraki 3 yıllık bir geçiş döneminden sonra Emlak vergisi ile birlikte Afet sigorta bedeli otomatik ve zorunlu olarak tahsil edileceğinden aracı sigorta şirketi kullanımını ortadan kaldıracaktır.

Toplanan bu paralar ile vatandaşın mağduriyeti Devletimiz tarafından garanti kapsamına alındığından DASK için tekrardan diğer sigorta şirketlerine pay ve aracı sigorta komisyonu ödemesi yapılmayarak büyük tasarruf sağlanmış olur.

DASK Sigortası 1999 depremi sonrası ülkemize girmiş olmasına rağmen DASK oranı hiçbir zaman %100 oranını bulmamıştır. Durumu iyi olmayan dar gelirli vatandaş-

ların evlerinin muafiyeti ise sosyal devlet ilkesi ile devlet tarafından karşılanabilir.

İstenirse şayet yıllar içerisinde belli bir meblağ birikimine ulaşıldıktan sonra bu yöntem sayesinde sigorta kapsamına giren hane oranı %100 bulmasıyla birlikte sistem oturduğu zaman devletimiz **Doğal Afet Sigorta** kapsamındaki bu ödemeyi **Doğal Afet Vergisi** adına çevirerek riski kendi yüklenbilir.

Böylelikle sigorta kapsamındaki meblağının sigorta şirketlerince tekrar teminat altına alınması için global çaptaki uluslar arası sigorta şirketlerine risk için tekrar sigortalatılarak ödenecek bedel ve komisyonlardan da kurtularak tasarruf da sağlanmış olur..

Hesapta toplanan paralar ülke içinde İnşaata ve binaların yapısal güçlendirme projelerine inşaat ve alt yapı faaliyetlerinde kullanılacağı için milli gelire ve ekonomik çarkların hızlı dönmesini sağlayacaktır. İnşaat sektörünün hep canlı kalmasına, istihdama katkıya ve her sene toplanan bu paralarının otomatikman piyasaya geri dönmesi ile her bakımdan ülke ekonomisine ve kalkınmaya katkısı olan bir yapı oluşturacaktır.